

Smrť prichádzala pomaly. Jeho štyria synovia bdeli pri jeho lôžku. Vedeli, že otec v posledných dňoch, cez deň chradne, v noci nespí, túla sa po pôjde, niečo otvára, zatvára, číta v akejsi knihe, mrmle si niečo popod nos a pomaly priamo pred ich očami, z neho odchádza život.

Ich otec im nikdy neprezradil, kamže to chodí počas nočných búrok, a prečo vždy po búrke pribudne o jedného gazdu viac na jeho majetkoch. Nevedeli si taktiež vysvetliť prečo všetci ľudia v dedine majú pred ich otcom strach, a hlavne prečo mu dávajú čiastky z ich polí, ba dokonca niektorí mu platia priamo v zlaťákoch. Doteraz ich to nejak veľmi netrápilo, že nepoznajú odpovede na tieto otázky. Ved' čo, hlavne, že majú obrovský majetok, stále vyberané jedlá, šaty, všetko, čo sa im len zažiada. Ako to robí ich otec, to je jedno, hlavne, že to funguje.

No táto noc bola iná. Ňou sa mohol skončiť blahobyť, v ktorom žili, pretože ak ich otec umrie, oni, jeho synovia, nepoznajú dôvod, prečo by im ľudia mali slúžiť, takže s tým bude koniec a oni si sami budú musieť zarábať na svoj chlieb.

A to sa nesmie stať.

Preto bdeli pri lôžku svojho otca a čakali, kedy prestane blúzniť, aby sa ho spýtali, prečo mu ľudia v dedine bez reptania slúžia.

Smrť sa pomaly vnárala do prepychovo zariadenej miestnosti. No nezaujímal ju prepych. Zaujímal ju ten starec, čo chodil počas najprudších búrok po dedine a nikdy sa mu nič nestalo. Zaujímal ju ten starec, ktorého sa báli všetci ľudia v dedine, aj jeho synovia.

Starec zachrčal a sipavo nabral vzduch do vzpierajúcich sa pľúc. Pot mu vyrazil na čelo a on otvoril oči. Chvíľu nechápavo pozeral na ľudí, ktorí ho obklopujú. Štyroch z nich poznal. Boli to jeho synovia. Ale kto je tá piata postava, ktorá má tvár zahalenú kapucňou?

Postava akoby počula jeho myšlienky, otočila svoju hlavu a jemným pohybom poodhrnula kapucňu dozadu. Ich oči sa stretli a on vedel, kto to je.

Videl seba, zhrbeného starca bez šiat, videl svoju tvár rozožratú zlobou, videl svoje temné mŕtve oči, ktoré sa pozerali na toľké nešťastie ním spôsobené, videl svoje vnútro a cítil jeho hnilobný pach a zadúšal sa ním.

Videl seba v ten osudný večer, keď zaklopal ten neznámy muž v čiernom plášti s čiernou kapucňou na hlavu a poprosil ho o nocľah. Vtedy bol ešte chudobným gazdom a jeho synovia boli malí šarvanci.

Ale nikdy neodmietol počestného a ponúkol ho čím mohol. Chlieb, kúsok slaniny, pohár dobrého mlieka a nocľah v šope na sene.

Videl seba ako v to ráno vyprevádza toho tajomného cudzinca a počul jeho hlas. Teraz vedel, že to bol hlas smrti: „Cudzinče, nepoznal si ma a prichýlil si ma pod svoju strechu. Chcem sa Ťi odvdáčiť. Môj dar však v sebe skrýva temnú hrozbu...“

„Čo je to za dar? Nerozumiem Vám.“

„Je to dar, ktorý Ťa môže urobiť nesmierne bohatým, ale takisto nesmierne nešťastným, záleží len na tebe... Je to kniha, v ktorej sú spísané všetky zákutia mysle. Ten, kto sa naučí používať všetky zákutia svojej mysle, dokáže vládnuť nad inými myšliami.“

Spomína si ešte ako sa úprimne rozosmial nad týmto darom: „Kniha o zákutiach mysle. Ale ved' ja neviem čítať...“

Napriek tomu mu cudzinec tú knihu nechal, že čo keď prídu raz zlé časy. Starec znova videl ten výraz jeho tváre, keď sa lúčili a videl a pochopil, že cudzinec je nesmierne rád, že sa zbavil tej knihy.

Čo keď prídu zlé časy...A zlé časy naozaj prišli. Aspoň starec si myslel, že boli zlé.

Desať rokov ležala tá kniha na dne truhlice hore na pôjde a starec zabudol, že vôbec existuje. No tá kniha tam bola. A čakala naňho.

Celých tých desať rokov v ňom silnela jediná túžba. Túžba po peniazoch. Aby nemusel robiť, nemusel sa strachovať, nemusel hladovať, aby mohol spať koľko chcel, aby mohol ísť kamkoľvek sa mu zažiada, aby jedol čo len bude chcieť.

Díval sa smrti do očí a videl v nich tú túžbu. Bolo mu z nej na zvracanie, ale bol taký slabý, že ju zo seba nevládal vydať. Ani teraz, ani vtedy pred toľkými rokmi.

A tak sa naučil čítať a začal študovať tú tajomnú knihu.

A potom tá noc spred dvanástich rokov, keď si prvýkrát podrobil vôľu človeka. Nikdy nezabudne ako vnikol do tej otvorenej, čestnej a mužnej mysle a ako v nej hľadal strach na ktorý by mohol pôsobiť.

Bál sa, že to nevyjde, pretože dlho nevedel nájsť ani náznak strachu, keď tu úplne vzaďú, až na samom dne mysle tohto muža, našiel strach. Najprv sa mu zdal bezvýznamný, ale potom pochopil, že tento človek sa nebojí o seba, ale o svoju rodinu. Akonáhle našiel strach, použil jeho silu umocnenú pôsobením rozbesneného živlu naokolo a podrobil si myseľ tohoto muža.

Ale myseľ tohto muža zanechala na jeho myslí stopu. Tak ako každá myseľ, ktorú si podrobil.

Díval sa smrti do očí a videl v nich všetky tie strašné noci, keď v stopách cudzích myslí zúfalo hľadal tú svoju

a nevedel ju objaviť, na tie hrozné noci, keď všetok strach, ktorý kedy našiel v myšliach iných ľudí sa vracal ako strach jeho vlastný a bránil mu pohnúť sa z miesta, nadýchnuť sa, alebo čo i len otvoriť oči.

Díval sa smrti do očí a videl v nich, že prežil prázdny život.

Pozrel sa do očí ostatných postáv, ktoré pri ňom sedeli, do očí svojich synov a videl, že sú to prázdne oči, také prázdne ako jeho život.

A jedna z postáv prehovorila: „Otče, povedz nám to tajomstvo...“

Piata postava – smrť, odhodila rýchlym pohybom kapucňu, a natiahla pravicu smerom k starcovi.

Vedel, že čokoľvek povie, budú to jeho posledné slová na tomto svete.

„Synovia moji, zaprisahávam vás na pamiatku vašej nebohej matky, spáľte knihu, ktorú nájdete na pôjde v truhlici a povedzte všetkým ľuďom, že ich žiadam o odpustenie...“

Smrť ho uchopila za ruku a on sa nevzpieral. Prvýkrát po rokoch mal tento pocit. Čo to bolo? Niečo staré, dávne, odumreté. Žeby pokoj?

„Otče, tajomstvo!!!, kričali jeho synovia na akúsi postavu, čo ležala na posteli, zatiaľ čo on odchádzal ruka v ruke so smrťou.

Tá sa naňho usmiala a on jej úsmev opätovoľ.

Synovia ešte tej noci, ešte skôr akoby ich bolo napadlo, že treba pochovať otca, obrátili pôjd hore nohami. Našli truhlicu a našli v nej knihu. Čítať nevedeli, ale vedeli, že našli odpoveď na svoju otázku.

Toto bolo to tajomstvo, ktoré používal ich otec, aby zastráľoval všetkých ľudí!

Vrátili sa dole a zobudili sluhov, aby odpratali tú mŕtvolu.

3. HRAD

Synovia, ktorí teraz vlastnili knihu s tajomstvom ovládania mysle, sa naučili čítať veľmi rýchlo. To, čo sa dočítali v tej knihe ich však sklamaro. Zistili, že ak chcú vedieť panovať, tak ako ich otec nad celou dedinou, musia tomu obetovať spústu času, ba dokonca musia obetovať aj svoj blahobyť.

Tajomstvo ovládania mysle totiž vyžadovalo dlhé cvičenie sa v sebaovládaní, postení a zapieraní sa.

No všetci štyria sa slobodne rozhodli, že sa toto tajomstvo naučia. Báli sa totiž, že ak by sa ho naučil iba jeden z nich, mohol by toto tajomstvo použiť aj voči vlastným bratom.

A tak sa v ich dome usídlila vzájomná nedôvera a neznášanlivosť.

Ľudia si uvedomia, že im niekto spútal myseľ a prinútil ich slúžiť mu.

A preto dňom i nocou čítali v tej tajomnej knihe a trávilu každú chvíľu v podivných cvičeniach mysle.

Rok po smrti ich otca, keď ľudia už chodili na ich polia čoraz zriedkavejšie, vyrazili všetci štyria do daždivej noci. Bol to len obyčajný dážď, žiadna búrka, a predsa, len čo opustili svoj dom a začali sa sústreďovať na rozpútaný živel, všetko sa zmenilo.

Vietor začal svišťať prudšie a donášal ďalšie a ďalšie mraky. Dážď bičoval popraskanú zem a stromy sa skláňali pod jeho náporom. Šaty štyroch temných postáv ostali nezmočené.

Rozdelili sa a pri prvom záblesku, ktorý osvetli temnú noc, zabúchali spolu s hromobitím, každý na iné dvere.

Čo sa dialo potom, to sa nikdy nikto nedozvedel, lebo nik o tom nikdy nerozprával.

Hlavné bolo, že všetci ľudia zase začali chodiť na ich polia. Ba dokonca nie len chlapi, ale aj ženy.

Už sa nikto tomu nedivil, všetci to tak robili a nikto sa nikdy na nič neponosoval, len deti chodili zanedbané a otrhané, hladné a uplakané, lebo ich rodičia nemali na ne čas.

A takisto to boli len deti, ktoré si ešte sem-tam našli chvíľu na spev, alebo hru.

No potom v tejto prekliatej dedine začali miznúť i deti. Hlavne chlapi od istého veku sa počas strašných nočných búrok strácali. Niekto z času na čas videl jedného z tých štyroch synov, ale potom sa to zmenilo.

Počas pekelných búrok sa v dedine zjavovali už len čierne postavy, zahalené do dlhých plášťov. Niektoré boli dosť malé a niektorí ľudia v nich rozpoznali susedoviu chlapcov, alebo jedného zo svojich synov.

Nikdy sa však spolu nerozprávali. Postava v čiernom plášti pristúpila k domu, s ozvenou hromu zabúchala na dvere a mlčky vstúpila dnu. Potom bez slova po chvíli odchádzala. Dospelí ľudia sa väčšinou na nič nepýtali a deti odpoveď nedostávali.

Čo však bolo najhoršie, pliaga sa začala šíriť. V okolitých dedinách sa tiež začali zjavovať postavy v čiernych plášťoch a za nočných búrok klopali na dvere.

Ľuďom nikto nevravel odkiaľ chodia, ale ľudia aj tak vedeli, že tieto postavy sú poslami smrti a že prichádzajú priamo z pekla. Aspoň tak to hovorili najstarší z ľudu, kým aj ich nenavštívili tie tajomné postavy. Potom už nehovorili nič a aj oni pokorne slúžili čiernym mníchom, ako ich ľudia začali volať.

A roboty bolo neúrekom, lebo v dedine štyroch bratov sa začal stavať hrad. Sám pán kráľ im dal na to dovolenie. Pravdaže mu zaň zaplatili ročne výdavky na jeho armádu, ale to bola maličkosť, veď ľudia na ich majetku stále pribúdalo.

Päť rokov po smrti ich otca, stál neďaleko ich domca na kopci hrad. Týčil sa nad krajom ako tmavý strážca, ktorý dohliada na všetko, čo sa deje pod ním.

Bol postavený z kameňa a mnoho ľudí si zodralo život pri vláčení ťažkých nákladov hore kôpcom. Mal vlastnú studňu a mnoho ľudí sa prekopalo až k vlastnej smrti kopaním do tvrdej skaly. Mal vysoké veže a mnoho ľudí videlo z nich prichádzať svoju smrť, keď ich budovalo.

Mal vlastné podzemie, ale o tom sa radšej nikto neodvažoval ani šepkať a tak sa naňho skoro zabudlo.

No jednako sa vedelo, že práve v podsvätí tohoto hradu sídli tí tajomní čierni mnísi.

Všetci štyria bratia sa usídlili na hrade a ich blahobytu sa nevyrovnal ani blahobyt kráľa. Už mali podrobený celý kraj a dočasne sa s tým uspokojili. Nechceli začínať výpady panstiev iných šľachticov. Dni trávil v poľovačkách a noci v roztopašných hostinách.

A niekde dole v podzemí bdeli v tajomných cvičeniach mysle čierni mnísi, kedysi podrobení ich myslou a kdesi pod hradom sa z dedín zo snov ozýval krik dospelých a plač detí.

4. SIROTA

Jano o všetkých týchto veciach nevedel. Nepamätal si na svojho otca a jediné, čo si pamätal o svojej mame bola veta: "Pod' Janko, už nemáš otca..." a jej neha s akou ho držala za ruku a jej krásne oči, v ktorých sa skrývali pri tej vete slzy.

Niekedy sa mu snívalo o tých očiach, hlavne keď mu bolo clivo samému. Lebo Jano bol od útleho veku sám. Jediný človek, čo sa o neho sem-tam staral, bol valach, ktorému pomáhal pásť ovce po celý rok a rodina z dediny, kde trávil zimu, počas ktorej sa ovce nepásli.

Väčšinu času sa nemal s kým rozprávať a tak veľa rozmyšľal. Pozoroval stromy a kvetiny ako rastú, pozoroval zvieratká ako žijú ako si hľadajú potravu a ako sa spolu hrajú. On sa nemal s kým hrať a taktiež odvykol hre pri toľkej práci od mala.

Všimol si ako sa mení počasie, ako sa správajú ovce, ktoré pásol a poznal každú po mene. Nielenže im tie mená dal on sám, ale poznal aj ich povahy. Vedel, že baranček Jednouško sa rád túla niekde vzadu za celým stádom a že ovečka Strapka je zase celý čas poslušne v strede stáda.

Rozumel si so svojím jediným pomocníkom, ovčiarskym psom Belom, ktorý mu už neraz pomohol z ťažkostí, keď zaspal a ovce sa mu príliš rozutekali, alebo keď v blízkom lese bolo počuť nejaké podozrivé zvuky, Belo začal vetriť a tak sa rozbrechal, že by bol celú horu prebudil.

A napríklad aj dnes mu zase zachránil kozu, ktorú by bol z neho valach zodral, keby sa mu bola stratila tá nezbednica Veruška.

Ani nevie ako sa to stalo. Pásol svoje stádo až úplne na okraji kraja, na panských lúkach. Málokedy sa dostal až tak ďaleko, lebo tu bola blízko hranica a hustý les, v ktorom mohlo číhať všelijaké nebezpečenstvo pre jeho ovečky.

Sadol si do tieňa stromu, ktorý stál osamotene na kopci. Vždy sa mu ten strom páčil. Niekedy mal pocit, že tento strom má svoj osobitný význam, že bdie a plní svoje poslanie s neochvejnou vytrvalosťou. Cítil sa dobre pod jeho ochranou.

Vybral si z batôžteka hrudu syra, čo mu rozospätému spolu s kúskom chleba strčil do ruky valach. Pomaly jedol svoj obed a pozoroval cez korunu stromu oblaky.

Spomenul si na Juraja, ktorý žil v rodine, kde trávil zimu. Poslednú zimu sa s ním spriatelil. Bolo to pre neho neobyčajné vzácne, môcť sa rozprávať s niekým, kedykoľvek sa mu zachcelo a hlavne ho vtedy udivilo poznanie,

že si s Jurajom dobre rozumie. Páčili sa im tie isté stromy, hry a zvieratá, mali spoločnú záľubu v tajomstvách lesa

a často chodili vonku do hory hľadať stopy v snehu.

A Juraj si taktiež myslel, že nie je nič hroznejšie ako stať sa dospelým.

Pretože dospelí nevedeli mať radosť z dobrého jedla, ktoré dostali na obed. Dospelí sa spolu nevedeli porozprávať o tom, čo pekné zažili v lese, alebo keď boli mladí. Ba nevedeli sa tešiť ani len zo svojich detí a venovať sa im. Nevedeli sa uvoľnene zasmiať na nejakom dobrom žarte, nevedeli poďakovať za pekné počasie.

Nevedeli tráviť svoj čas pozorovaním krásy okolo seba. Dospelí ako ich poznal Jano a ako ich poznal aj Juraj boli celkom iní. Mali nevýrazné tváre, chladný pohľad. Ráno odchádzali do roboty a trávili tam celé dni a keď sa večer vrátili domov nič sa v ich živote nezmenilo. Alebo aspoň o tom nevedeli porozprávať.

Jano nechápal prečo dospelí trávia celý deň v robote, keď sa tým nič v ich živote nemení. On, keď pásol ovce, tak si každý deň všimol na niektorej z nich niečo nové, alebo spoznal nový kvietok, alebo našiel pre svoje vysmädnuté ovečky nový prameň. Alebo našiel nové miesto, kde rástli veľké dubáky, alebo jahody. Minule nad'abil na zajačiu noru a na jar našiel veľký úl divých včiel. Ešte teraz si pamätá ako sa naľakal toho bzúčania a ako ozlomkrky utekal, aby ho včely nedopichali.

A potom o tom každému koho stretol rozprával. Ale dospelí na neho väčšinou len hľadeli mŕtvymi očami a zdalo sa, že ho ani nevšímajú. Tak s tým potom prestal.

A práve preto bolo úžasné mať kamaráta ako bol Juraj, ktorý ho vedel vypočuť a rozumel mu, ba čo viac, ktorý mu rozprával svoje zážitky, ba dokonca mu ukázal svoju tajnú skrýšu s prakom. A naučil ho rátať.

O tomto všetkom premýšľal, kým jedol svoj skromný obed.

Odrazu ho prebral zo zamyslenia Belov brechot. Ej bistu, zle je, uvedomil si Jano. Zatiaľ, čo sa zadumal, ovce sa mu rozutekali. Našťastie Belo nemal problémy s dospelými a preto o nich ani nerozmyšľal a všimol si to skôr.

Jano sa mu rozbehol na pomoc a začal zháňať ovečky dokopy. Dalo mu to dosť námahy, až sa celý zadychčal. Potom začal počítat', či daktorá nechýba. Minule, keď ho valach videl ako počíta na prstoch ovce, keď ich večer zaháňa do košiara, skoro odpadol.

Ej, zle bolo, jedna ovca chýbala. Hneď vedel, že je to Veruša.

Prikázal Belovi, aby strážil stádo a pohladkal mu jeho huňatú hlavu rukou. Belo múdro prikývol a radostne zavrtel chvostom. Mal rád to chlapča, čo bolo sotva vyššie od neho a malo také veľké zadumané okále. Jano vedel, že sa teraz naňho môže spoľahnúť.

A vedel aj, že Verušku to stále ťahá do hory.

Rozbehol sa za ňou, čo mu nohy stačili.

Prebehol cez celú horu a Verušky nikde. Vynoril sa na druhej strane z lesa a zazrel ju na naprotivnej stráni ako sa tam pokojne pasie v mladej tráve.

Hneď sa mu lepšie dýchalo, uľavilo sa mu pri srdci. Pomalým krokom sa za ňou vybral. Nemalo zmysel hulákať na ňu cez celú dolinu.

Bol práve na pol ceste, keď podvedome zacítil nebezpečenstvo. Niečo sa mihlo vzadu v húštine za Verušou. Rozbehol sa len čo mu sily stačili do briežku a z celej sily volal na Verušu, aby bežala k nemu. Ovečka sa strhla pri jeho hlase a keď ho zbadala, radostne sa rozbehla k nemu.

Ale nemohla to stihnúť. Z húštiny za ňou vybehol šedý tieň, ktorý ju veľkými skokmi doháňal. Jano ešte nikdy

nevidel víka, poznal len jeho stopy zo zasneženého lesa. Nikdy ho nenapadlo, že je taký rýchly.

Veruška bola od neho už len na desať metrov a vlk tesne za ňou.

Strach ho nútil zastať a utiecť, veď taký vlk by si ľahko poradil aj s nim samotným. Hrdlo sa mu stiahlo a už nevládal kričať. Potkol sa a spadol tvárou na zem.

Ležal bezvládne na zemi a už-už cítil vlčie tesáky na svojom hrdle. Tvár mu ovanul teplý dych. Teraz, pomyslel si Jano. Aspoň som sa nestal dospelým.

No kruté tesáky akosi neprichádzali.

Zrazu ho schytili nejaké mocné ruky a do ucha mu zabľačala Veruška a zaznel mu v nich príjemný smiech.

Ešte nikdy v živote nepočul taký smiech. Bolo v ňom niečo krásne, nespútané, vesele zvonivé a slobodné. A čo ho takmer šokovalo, bol to dospelý smiech.

Muž ho postavil na nohy, sklonil sa k nemu a potriasol mu rukou. Ešte stále sa smial. Potom bez toho, aby mu úsmev zmizol z tváre, povedal: "Som rád, že ťa spoznávam, odvážny pastierik."

Jano sa nezmohol na slovo. Strach, nepoznaný smiech a záujem dospelého muža o jeho problémy, tie slobodné oči zasadené hlboko v tvári a únava z vyčerpávajúceho behu mu zobrali reč.

Muž trpezlivo čakal, kým sa chlapec spamätá a obratne uvoľnil tetivu z luku.

Neďaleko od nich trčal z vlkovej hrude veľký operený šíp.

Veruša sa túlila k chlapcovým nohám a žalostne mečala. Jano ju zodvihol na ruky a poďakoval sa.

Muž ho odprevadil k jeho stádu cez horu a celú cestu sa s nim rozprával. Jano bol z toho úplne vykoľajený. Muž sa s nim rozprával ako so seberovným. Rozprával mu o tom, že je poľovník, rozprával mu o svojej rodine,

o svojom psovi, ktorého dnes nechal doma, o svojich plánoch, o zvieratách v lese, ukázal mu stopy, ktoré si on nevyšmol, naučil ho napodobňovať hlas sojky na rukách.

Úplne sa zabudol spýtať ako sa volá.

Muž mu poprial pekný zvyšok dňa a potom sa s nim rozlúčil a hvízdajúc odišiel svojím smerom. Kto to kedy videl, aby si dospelý chlap hvízdal do kroku takú veselú pesničku?

Rozmýšľal nad tým všetkým, keď nemohol zaspáť. Už sa nebál, že sa stane dospelým. Vedel celkom presne akým dospelým chce byť. Bude poľovník, čo má svojho psa, čo pozná stopy v lese a čo si vie pískať do kroku tak veselú pesničku.

Keď konečne zaspal, zdalo sa mu o jeho mame a ona sa naňho usmievala.

V nasledujúcich mesiacoch pásaval Jano svoje ovečky vždy blízko hraníc kraja pri tom lese, kde mu poľovník zachránil život. Dúfal, že ho ešte stretne a že sa ho opýta na jeho meno. A tak sa i stalo.

Volal sa Tříň a bol opäť taký veselý a zhovorčivý ako prvýkrát. Stretol sa s nim niekoľko-krát, ba keď sa mu zase raz niekde stratila ovečka, stretol aj iných ľudí zo susedného kraja.

Či to bola stará žienka, čo vyšla zbierať čečinu do lesa, či to bol mladý muž, ktorý zväžal z lesa drevo, alebo tá krásna mladá žena s očami, čo mu pripomínali jeho mamu, čo zbierala lesné plody, všetci títo ľudia, boli pre Jana zázrakom.

Boli veselí, pospevovali si, mali jasný pohľad a mali o neho záujem a skoro vždy ho niečím ponúkli. Jano bol na to taký nezvyknutý, že ich niekoľkokrát odmietol a až keď ho ponúkla tá žena, čo mu pripomínala jeho mamu,

až vtedy sa osmelil a prvýkrát prijal dar.

Boli to obyčajné jahody, ale ešte mu nikdy tak nechutili, ako teraz keď vedel, že je to dar.

Jano mal teraz o čom rozmýšľať. Už od malička mával niekedy taký divný pocit, že niečo s tým svetom, v ktorom žije nie je v poriadku, že ľudia, hlavne dospelí by nemali byť takí, akí sú. Jano nikdy nevedel, akí by mali byť.

Až títo ľudia zo susedného kraja mu dali na to odpoveď.

Teraz stál pred otázkou, čo spôsobovalo, že ľudia z iného kraja sú takí úžasní a všetci, ktorí žijú v jeho kraji sú takí mŕtvi.

Nech si lámal svoju malú hlávku ako chcel, na túto otázku odpoveď nájsť nevedel.

Ale čoskoro sa ju mal dozvedieť.

Jano hľadal pravdu a pravda si ho našla.

5. ZMENA

Jeseň sa chýlila ku koncu a lístie už takmer opadalo zo stromov. V posledných dňoch dul chladný vietor a Jano nosil vestu z ovčej vlny, aby sa proti nemu aspoň ako tak chránil, ale aj tak mu bola poriadna zima.

No nevedilo mu to, lebo zima znamenala, že zase bude so svojim priateľom Jurajom, zase pôjdu do lesa hľadať v snehu stopy, budú sa gulovať, olámovať cencule, stavať snežných mužov, prídu sviatky, Juraj mu bude rozprávať o všetkom, čo sa učil v škole, o tom, čo zažil. Naučil ho čítať.

Ale najviac sa Jano tešil, že má pre Juraja radostnú správu, že nie všetci dospelí sú takí strašní ako si myslel. Že existujú dospelí ľudia, ktorí sa vedia hrať, ktorí vedia na rukách napodobniť zvuk sojky, ktorí ťa ponúknu jahodami a ktorí si pískajú do kroku a spievajú pri práci a ktorí sa vedia úžasne rozprávať.

Tešil sa na to viac ako na čokoľvek iné.

A preto mu vôbec neprekážalo sychravé počasie a tvrdá námaha spojená so skladaním košíarov a zháňaním stáda dolu do dediny.

Rodina ho prijala ako zvyčajne. Dospelí ako keby ani nevnímali, že je tu niekto navyše. Nepovedali mu ani slovo na privítanie, len ráno pri stole bolo o jednu misku viac. Nikto sa nezaujímal, čo krásne objavil.

Predsa sa len o to pokúsil, porozprávať dospelým, že nemusia byť takí, že sú dospelí ľudia, ktorí prežívajú svoj život v radosi.

Nebol si celkom istý, či ho vôbec počúvali, ale určite ho nepochopili.

Tak to s hlbokou ľútosťou nechal tak. Ale o to s väčším nadšením rozprával Jurajovi o Tříňovi a ostatných dospelých ľuďoch, ktorých stretol.

Juraj ho počúval s rozšírenými očami od údivu a hltal každé jeho slovo. Mal z toho obrovskú radosť a aj on sa začal ťešiť na obdobie, keď bude dospelý. Len sa bál, že by sa mu mohlo povodiť ako jeho rodičom.

Jano o tomto jeho strachu vedel, tak ho potešoval, že nech sa toho nebojí, že každý človek je slobodný a oni teraz vedľa, akí by mali byť dospelí.

On, Jano, tento strach nemal, lebo jeho mama sa na neho v snoch, odkedy pozná Tříň, len usmievala a on vedel, že bude rada, ak bude ako on.

Až jeden večer zasial strach aj do jeho duše.

Po oblohe sa tiahli mohutné mračná. Posledné dve noci ustavične snežilo a Jano s Jurajom nerobili nič iné, len odhrabávali všetko, čo zasypalo. Túto noc bude opäť snežiť.

Jurajovi rodičia ho poslali s hrudou syra na druhý koniec dediny. Nebolo na tom nič zvláštne a poľahky našiel dom, kde mal syra zaniest'. Gazda ho prebral s chabým kývnutím a bez slova mu do ruky vtisol zopár mincí.

Ani si nevšimol ako rýchlo sa obloha zatiahla a začal svišťať mrazivý vietor. Vrazil si čiapku hlbšie do čela a ponáhľal sa potemnou dedinou domov.

Keď zahol do ich ulice, prvé snehové vločky začali bláznivo víriť ovzduším. Vietor mu ich hnal do očí. Zastal, aby si pevnejšie utiahol kazajku, keď skoro zmeravel od údivu. Priamo pred nim, z bočnej uličky vystúpila vysoká postava v čiernom plášti s kapucňou prehodenou cez hlavu. Jano stúpol, keď si uvedomil, že plášť jej pokojne splýva k zemi napriek tomu, že všade naokolo víri snehová búrka.

Znehybnel a to bolo jeho šťastie, lebo tmavá postava si ho nevšimla, keďže stál v tieni. S tlúccim srdcom sledoval ako postava pristupuje k ich domu a ako búcha na dvere.

Zvnútra neprišla žiadna odpoveď, len po čase sa dvere otvorili. Stál v nich Juraj. Čierna postava sa ani nepohla a Juraj stál tiež ako keby mu nohy vrástli do zeme.

Jano mal strach o priateľa, no nevedel sa rozhodnúť, čo má spraviť. Skôr, akoby sa bol stihol rozhodnúť, sa tmavá postava prudko otočila, porozhliadal sa na všetky strany a vytratila sa opačným smerom.

Jano sa ešte chvíľu zdržal v úkryte a potom sa rozbehol so zmiešanými pocitmi do domu.

Za dverami stál jeho priateľ Juraj a díval sa naňho.

Jano si s hrôzou uvedomil, že jeho oči stratili tú jasnú iskru a že jeho tvár pôsobí unavene a mĺkvo. „Juraj, stalo sa Ti niečo? Kto bola tá postava v čiernom? Čo Ti hovorila?“

No jeho priateľ mu neodpovedal. Cívil kdesi do prázdna a až keď ho Jano pomykal za rukáv, strhol sa. Neodpovedal mu na žiadnu z jeho otázok a Jano ten večer znova ostal sám so svojimi myšlienkami.

Odvtedy bolo v ich dome úplne mĺkvo. Kde dovtedy panoval hurháj dvoch priateľsky sa klbčiacich chlapcov, teraz bolo ticho.

Pre Jana to bola veľmi dlhá a bolestná zima. Stratil v nej priateľa, jediného priateľa, ktorého tu v dedine mal. Keby nebol poznal ľudí z iného kraja, a keby sa nebol tešil na jar, že sa opäť s nimi stretne, ani by sa mu žiť nechcelo.

Stratu mu uľahčovalo to, že vedel, že zmenu v správaní priateľa vyvolala tá čierna postava tej noci, keď zúrila taká besná búrka.

Nevedel si to vysvetliť, veď tá postava tam stála pri Jurajovi len chvíľu, ako ho mohla tak od základu zmeniť?

Lutoval Juraja, no nevedel mu pomôcť. Báť sa, že skončí tak ako on.

Musí nejako zistiť, ako pomôcť Jurajovi a vrátiť mu jeho pravú tvár, aby bol zase veselý a šťastný a aby v tomto kraji žili takí slobodní ľudia ako Tříň.

Zima bola neobyčajne krutá a už sa zdalo, že sa neskončí. Jano už nemohol obsedieť a často chodil sám do hory. Často úplne vymrzol a nikde nestretol žiadneho človečička a už vôbec nie niekoho z iného kraja.

Nevedel o tom, že často, keď vychádzal na svoje potulky lesom, od stien domov v dedine sa odliepala postava v čiernom plášti a nehučne ho sledovala.

Nikdy ju nezbadal a ona sa mu nikdy neukázala. Čierny mních vedel, že malý chlapec, v ktorom bolo toľko života, mu neunikne.

No túto zimu ešte nebol na zozname...

Jar prišla nečakane rýchlo a priniesla so sebou kopy práce, ale Jano sa už tešil hore na pastiviny a hlavne sa tešil na ľudí zo susedného kraja.

Cez zimu vyrástol a jeho vesta z ovčej vlny mu bola smiešne malá aj krpce ho už riadne tlačili. Čoho sa však bál viac bolo, že za chvíľu postihne kliatba tohoto kraja aj jeho a stále sa obzeral či niekde za stromom nie je jej skrytý posol – postava v čiernom plášti.

No nikdy nikoho nezazrel.

Všetky stromy naokolo už kvitli v tých najkrajších farbách aké poznal, lúky boli posiate kvetmi a on mal vo svojom stáde niekoľko nových jahniatok, ktoré si teraz všimol a vymýšľal pre ne mená. Mal radosť zo svojej práce. Pásaval zase blízko hranice kraja no nepodarilo sa mu nikoho stretnúť. Chvíľami ho chytali pochybnosti, či ešte niekedy v živote stretne niekoho, kto by mal v sebe tú živú radosť.

No usilovne hľadal ďalej.

Neuvedomil si ako sa kruh okolo neho zužoval. Stával sa podozrivým, keď pásaval svoju čriedu stále na tých istých miestach, hoci mohol ísť aj na lepšie pastviská.

Valach mu to niekedy hrubo vyčítal a on musel potom pár dní pásť svoje stádo inde. Zožierala ho myšlienka, že čo keď práve v tie dni mal stretnúť niekoho nesmierne dôležitého.

Cez deň mal často pocit, že ho niekto sleduje, ba niekedy poslal svojho psa Belu, aby skontroloval, či tam za tými stromami niekto nie je.

Belo väčšinou nič nenašiel, ale niekedy sa vrátil podivne znepokojený, kňučal a vrhal bojzlivé pohľady tým smerom, kam ho chlapec poslal. Vtedy Jano zvykol zahnať svoju čriedu ďalej od lesa, aby ju ochránil pred možným nebezpečenstvom.

Pomaly nadobudol pocit, že je prenasledovaný. Raz, keď sa vrátil z paše skôr ako obvykle, zamarilo sa mu, že na salaši z diaľky videl mihnúť sa čierny plášť.

No keď prišiel ku kolibe nikoho okrem valacha tam nebolo.

A potom nadišiel deň, ktorý mal všetko vysvetliť. Ráno vyhnal ovce na pašu a kým sa oni pokojne pásli, strážení Belom, ľahol si pokojne do trávy, že si chvíľu zdriemne. Potom si však povedal, že už dlho nebol na druhej strane lesa, kde je hranica s druhým krajom a že by to mohol opäť skúsiť, možno že stretne niekoho známeho.

Premohol lenivosť, zotrel únavu z viečok a vybral sa lesom na druhú stranu. Celý čas mal neprijemný pocit, akoby sa mu nejaké mäkké zvieratko ovíjalo zozadu okolo krku. Nepokojne sa obzeral, ale nikoho nezbadal. Sem-tam zastal, aby sa započúval do zvukov lesa, či ho niekto nasleduje.

Vyšiel z lesa, zbehol na lúčku a čupol si k utešeným jahodám, ktoré sa tam sľnili. Trhal jednu za druhou a vkladal si ich do úst. Rozpúšťali sa mu na jazyku a mali sviežu sladkú chuť.

Zareagoval, až keď bolo neskoro. Tieň, ktorý sa nad nim rozprestrel, mu pripomínal obrovského divokého vtáka. Zmeravel, keď v jeho obrysoch rozoznal kapučňu.

Otočil sa a aké bolo jeho prekvapenie, keď zazrel, že postava, ktorá stojí za nim, je stavec so žiarivo bielou bradou, ktorá mu splývala na mohutnú hrud', odetý celý do bieleho rúcha. Vietor sa mu hral s plášťom a kapučňou,

ktorá mu teraz splývala na chrbte ako si ju bol dal dole pohybom ruky. Hľadeli na neho dve jasno modré oči.

Stavec sa na neho priateľsky usmial, podal mu ruku a zodvihol ho. Prehovoril pokojným hlasom:

„Prepáč, ak som Ťa vyľakal. Ešte nikdy som Ťa tu nevidel, odkiaľže si?“

Skôr ako Jano stačil odpovedať, na čistinu padol druhý tieň. Jano sa zháčil, keď zbadal muža odetého v plášti čiernom s ťa noc, z ktorého vytŕčali len dlhé vychudnuté a žilnaté ruky. Do tváre mu nebolo vidieť.

Zbadal ako sa stavec v bielom plášti vztýčil do výšky a jemu sa zdalo, že je neuveriteľne vysoký. Z jeho postavy sálala majestátnosť.

Temná postava vykročila smerom k nemu a zastala pred starcom. Stavec a mních sa uprene pozerali jeden druhému do očí. Život na čistinke akoby ustal, panovalo zvláštne ticho. Janovi sa zdalo, že vzduch medzi tými dvoma sa chveje v nepravidelných záchvevoch. Obe postavy stáli nehybne, akoby vytesané z kameňa. Ktovie, odkiaľ sa na oblohe začali sťahovať mraky a zatičili slnce, takže celá lúka padla do podivného súmraku.

Stavec stál pokojne a pozdvihol oči k nebu. Vtedy sa znenazdajky zdvihol prudký závan vetra a strhol temnému mníchovi kapučňu z hlavy. Jano zazrel tvár skrivenú zlosťou a dve oči temné ako uhlíky, ktoré sa márne vpaľovali do pokojných žiarivo modrých očí starca.

Ďalší závan vetra rozdúchal mraky na oblohe a snečná žiara oslepila mníchove oči. Zavrel ich a tým akoby zrazu padlo napätie, ktoré viselo vo vzduchu medzi dvoma mužmi. Stavec sa uvoľnil a mních sa odvrátil A zmizol v lese.

Jano ako očarovaný pozeral na starca a čakal, čo sa stane.

Kameň mu padol zo srdca, keď počul ako sa stavec rozosmial tichým smiechom a vyslovil vďaku nebesiam.

Jano tomu nemohol uveriť, že stretol niekoho, na koho nemali čierni mnísi vplyv. Zasypal starca, ktorý sa akoby zmenšil, množstvom otázok.

„Ako ste to spravili?“

„Kto ste?“

„Prečo čierny mních pred vami utiekol?“

„Bola to len náhoda, že sa mraky rozostúpili a zasvietilo z nich slnko, alebo viete hádam ovládať aj oblaky?“

Starček ho bez slova zobral za ruku a viedol ho smerom k vysokému bralu. Po ceste mu pokojným hlasom odpovedal na všetky jeho otázky.

Čierny mních neutiekol pred ním, ale preto, lebo videl, že nad ním nemá moc. Oblaky nevie ovládať, ale nebola to náhoda, že sa práve vtedy rozostúpili.

Starec sa mu predstavil ako pustovník Ben.

„Ako vidím, musíš sa ešte mnohým veciam naučiť chlapče,“ povedal Ben Janovi. „Akože sa to voláš a odkiaľže si?“

Jano odpovedal, celý uveličený, že taký múdry starec má o neho záujem: „Ja som Jano, pastier oviec, hen zo susedného kraja.“

„Prečo si Ťa chcel ten čierny mních podrobiť?“, opýtal sa vážnym hlasom starec.

„Podrobiť?“, spýtal sa Jano.

Jano strávil potom mnoho času s pustovníkom a on ako sa zdalo nemal nič iné na práci, len na neho čakať. Trávili veľa času v spoločných rozhovoroch a Jano žasol nad tým, čo sa dozvedal od Bena.

Ben mu rozprával o slobode, ktorú pre Jana jeho postava stelesňovala, o radosti a o Stvoriteľovi.

To Jana nikdy nenapadlo, že by tú krásu, ktorú každý deň poznával viac a viac, niekto stvoril. Jeden celý večer mu nedala zaspáť myšlienka, keď si uvedomil, že ten Stvoriteľ stvoril aj jeho, Jana. Bude sa na to musieť spýtať Bena.

Benova odpoveď ho ohromila:

„Prv ako stvoril nebo i zem, prv ako prvýkrát padol na zem blahodarný dážď, prv ako prvé stromy zarodili sladké ovocie, prv ako siaha poznanie človeka, On na Teba myslel a vedel o Tebe všetko.“

„Prv ako si sa počal v matkinom lone, povolal Ťa po mene, Jano:“

„Pripravil pre Teba všetkých ľudí, ktorých máš stretnúť, krajinu, v ktorej budeš prežívať svoj život.“

„No vedz, že najdôležitejšie na tom je, že ani ty, Jano, ani nikto na svete, tu nie je náhodou. Vskutku neexistuje náhoda. Keď si sa ma pýtal pri našom prvom stretnutí ako som odvrátil čierneho mnícha, vedel som, že musím počkať s odpoveďou, aby si ju správne pochopil.“

„Myseľ Čierneho mnícha je zlo a ak si chce podrobiť myseľ iného človeka, dokáže to len tak, keď pôsobí na zlo, ktoré nájde v jeho mysli. Najčastejším zlom je strach. Strach z náhody. Strach z toho, že moje vlastné sily zlyhajú.“

„A preto jedinou cestou ako odvrátiť myseľ čierneho mnícha, je oslobodiť svoj život od strachu. A to dokážeš jedine vtedy, ak si uvedomíš, že tu nie si náhodou, a že Stvoriteľ má s Tebou, Janom z prekliateho kraja, plány. Vtedy sa oslobodíš od strachu pred zlyhaním, ak sa nebudeš spoliehať na svoje sily, ale vydáš sa do opatery Stvoriteľa. A on sa Ťa ujme, ochráni Ťa pred skutočným zlom, i pred čiernymi mníchmi.“

„A preto mu vzdávam vďaka celým svojím životom a každá hodina je pre mňa radosťou.“

„Chod domov Janko, dnes toho možno bolo na Teba priveľa. Nemaj strach a časom všetko pochopíš...“

Janov život sa zmenil. Ako si postupne začal uvedomovať veci, o ktorých mu rozprával Ben, pozeral sa na veci, ktoré ho stretali, ináč. Vo všetkom, čo prežíval, začal rozoznávať zmysel.

Začal tušiť, prečo musel stratiť svojho jediného priateľa Juraja, netrápil sa tým, prečo sa mu nič nedarí a rozmýšľal nad Stvoriteľom.

Keď zaspával, napadla ho úžasná vec. Nemohol sa dočkať rána, aby vybehol s ovcami na pašu, zveril ich Belovi a stretol sa s Benom a porozprával mu, čo ho napadlo.

Už z diaľky naňho kýval. Ben mu priateľsky odkýval späť a postavil sa. Keď k nemu dobehol, nevedel chytiť dych, a povedať mu to. Ben trpezlivo čakal, čo sa dozvie. Konečne Jano zo seba dostal:

„Ben, keď rozprávam, počuje ma Stvoriteľ? Môžem sa s ním rozprávať?“

Ben mu s úsmevom prisvedčil.

„A ako mi on môže odpovedať?“

Ben mu k tomu povedal, že musí byť trpezlivý a Stvoriteľ sa ozve. Jano si povedal, že aj keby mal čakať celý život, nikdy neprestane rozprávať s tým, ktorý stvoril také úžasné veci ako sú ovečky, jahody a ľudia ako je Ben.

Od toho dňa sa Jano, či si vstával, či si líhal, či vyháňal ovce na pašu, alebo ich zháňal naspäť do košiarov, rozprával so Stvoriteľom.

A plnosť času sa blížila.

7. PRIATELIA

Boli to krásne dni Janovho života a on sa snažil prežiť ich čo najlepšie a zistil, že čím viac sa snažil byť taký ako Ben, láskavý a pokojný, tým viac cíti v sebe radosť a Stvoriteľ akoby už-už mal prehovoriť.

Ben mu daroval utešenú píšťalku, ktorú vlastnoručne pre Jana zhotovil. Učil ho na nej hrať. A ak bolo Janovi clivo, sadol si niekde na grúne a začal preberať prstami po píšťaločke a pred očami sa mu mihali obrazy z jeho života.

Oči jeho matky, ktoré sa smiali.

Poľovník Tří, ktorý mu zachránil život. Žena, ktorá ho ponúkla lesnými plodmi. Východ slnka, keď vyvádzal svoje ovečky na pašu. Pokoj Benovho hlasu a jeho žiarivomodré oči. To všetko mu pripomínalo Stvoriteľa a po chvíli sa mu uľavilo na duši.

Tak hral ďalej, len tak pre radosť.

No tieto dni sa chýlili ku koncu, lebo zima sa neodvrátne blížila. Jano rozmýšľal o tom, že odíde zo salaša a nepôjde na zimu do dediny, ale strávi ju spolu s Benom.

Ben mu odpovedal krátkym: „Nie. Tvoje miesto je pri tvojich ovečkách a v tvojej rodnej dedine.“

V poslednom čase si Jano všimol, že Ben chradne. Jeho postava bola čoraz viac zohnutá, akoby niesol ťažké bremeno. Jeho pohyby boli čoraz pomalšie a vrásky v tvári čoraz hlbšie. Iba jeho jasno modré oči stále vyžarovali ten istý pokoj a radosť.

Bol to jeden z posledných dní, čo bol Jano hore na grúňoch, keď Ben na neho nečakal ako zvyčajne pred jaskyňou. Jana prepadla obava. Vbehol do pustovníkovho prístrešku a zazrel Bena ako leží na svojom skromnom lôžku.

Ako Jano vstúpil, Ben precitol a chabým kývnutím ruky ho pozval bližšie.

Do Jana vstúpil strach.

Ben mu povedal tichým hlasom: „Prečo sa tvoje srdce strachuje o mňa? Veď v Bohu, mojom Stvoriteľovi, som žil a v ňom aj umieram. No nech sa tvoja duša nermúti, lebo my dvaja sa ešte stretneme.“

„Tvoje miesto je pri tvojich ovciach a v tvojom kraji.“

„Nájdí si priateľov medzi chlapcami z dediny, ktorí Ti pomôžu v boji proti zlu. O mňa sa nestrachuj.“

Jano sa sklonil nad starca, aby mu rozumel, lebo ten už iba potichu šeptal:

„Zober si kríž, ktorý nájdeš pod kameňom v rohu a vedz, že skrze tento kríž sa raz stretneme v nebi. Nos ho stále zo sebou, Janko.“

„Nes stále svoj kríž...“

„Jano, neboj sa, Boh má s Tebou veľké plány...“

Benove oči posledný krát naňho pohliadli s láskou a potom sa pokojne zavreli. Jeho hrud' pokojne vydýchla a čas v jaskyni sa zastavil.

Jano nevedel ako dlho kľáčal pri Benovom lôžku, no keď sa strhol, vonku sa schýľovalo k búrke. Nešiel pod kamennou dlaždicou maličký kovový kríž na remienku. Prevesil si ho okolo krku a rozbehol sa za svojimi ovcami.

Myslel stále na to, čo mu povedal Ben a len akoby vo sne zháňal znepokojene ovce dolu na salaš.

Akoby zázrakom, ani jedna nechýbala.

Na druhý deň skoro ráno začali zháňať ovce dole do dediny. Jano bol celý deň ticho, len v duchu sa rozprával so svojím priateľom Benom a so Stvoriteľom.

Zima bola opäť dlhá a krutá. Stromy v hore len tak praskali od veľkého mrazu. Jeho bývalého priateľa Jura doma nebolo a rodičia mu očividne nechceli povedať, kde je, lebo sami nevedeli.

No Jano nezaháľal. Hľadal si priateľov medzi chlapcami v dedine, tak ako mu povedal Ben.

No bolo to ťažšie ako si myslel. Chalani si naňho ukazovali prstom, smiali sa z jeho krátkych hábov.

Jano si z toho nerobil ťažkú hlavu, len viac a viac času trávil tým, že hral na Benovej písťalke.

A prvý priateľ prišiel. Bol to chlapec nižšej postavy a modrých očí. Dlhú chvíľu stál pri ňom a počúval jeho pískanie, bez toho, aby niečo vravel.

Až keď Jano prestal, predstavil sa mu: „Ja som Jakub, no volajú ma Zelina, lebo sa vyznám v rastlinách, bylinkách a zelinách.“

Jano vstal, podal mu ruku, pevne ju stisol a pozrel Jakubovi pevne do očí: „Ja som Jano z hôr, kde pásavam ovce. Môžeme byť priatelia, ak chceš.“

Jakub radostne prikývol hlavou.

Odvtedy ich v dedine vždy videli spolu. Jano ukazoval Jakubovi v zimnom lese stopy a rozprával mu o Benovi a ľuďoch zo susedného kraja.

Jakub zase vodil Jana k sebe domov a ukazoval mu všakovaké bylinky, ktoré si bol nazbieral a vysvetľoval mu ich účinok.

Jano žasol, koľko rôznych druhov bylín je na svete a len tak mimovoľne začal Jakubovi rozprávať o Stvoriteľovi, ktorého to veľmi zaujímalo.

Ako sa tak potulovali lesom, na jednej čistinke stretli chlapca, ktorý staval do radu malých snehuliakov. Ostali nespozorovaní a sledovali, čo sa bude diať.

Chlapec sa obrátil chrbtom k malým snehuliakom a potom odkráčal až na druhú stranu lúky. Mohlo to byť dobrých päťdesiat krokov.

Potom si odopol prak, ktorý mal omotaný okolo pása a z vrečka vybral pripravené šišky. Vložil ich do praku a stojac ešte stále chrbtom k snehuliakom roztočil nad hlavou prak. Potom sa prudkým pohybom otočil a zároveň vymrštil ruku, v ktorej držal prak.

Jano nestihol okom sledovať let šišky, videl len ako sa snehuliak na kraji rozprskol po presnom zásahu. Skôr, než sa stihol vrátiť očami späť k chlapcovi, ktorý strieľal, šiška zmietla z povrchu druhého snehuliaka. Skôr ako by Jano zatvoril ústa všetkých desať snehuliakov ležalo rozmetaných na pláni.

Chlapec ich zbadal a vykročil smerom k nim. Volal sa Martin a bol veľmi rád, že sa nemusí vracat' temným lesom domov sám. Na druhý deň išli do lesa spolu. A tak to už ostalo.

Martin mal pokojnú povahu a mal veľmi rád všetky zvieratá, takže na ne nikdy nestrieľal zo svojho praku. Jano si ho preto veľmi obľúbil.

Bolo sa o čom rozprávať, veď Martin žil celý svoj život v dedine a nikdy nebol hore na grúňoch.

Raz, keď sa vracali podvečer zo svojich potuliek lesom, zbadali akýsi hlúčik chalanov, ako obstúpili chlapca malej postavy a drgali do neho, ba sem-tam padlo aj zaucho. Čo však bolo najčudnejšie, chlapec nekričal o ratu, ba ani nevykríkol, keď mu najväčší z bandy vylepil také za ucho, že len tak pleslo vzduchom.

Chlapec si statočne bránil tvár, ale nekričal a stále znova sa postavil na nohy.

Jano a jeho priatelia sa zo všetkých síl rozbehli ku hlúčiku chalanov. Jano utekal najrýchlejšie, no skôr akoby sa tam bol dostal, okolo uší mu začali len tak fičať kusy ľadu. Obzrel sa a videl Martina ako vyskočil na kopy dreva, ktorá bola naukladaná pri stene domu a jednou rukou odlámoval cencúle zo strechy, v druhej má prak a ostošeť páli na násilníkov.

Tí sa ako na povel pod sprškou ľadu rozprchli každý na svoje strany.

Martin za nimi poslal ešte niekoľko dobre mierených rán a potom sa pridal k Janovi a Jakubovi, ktorí zastavovali krv, ktorá sa rinula z nosa chlapca malej postavy.

Volal sa Peter a ani necekol, keď mu Jakub prikladal k rozbitému nosu sneh, aby zastavil krvácanie. Zobrali ho ku Jakubovi domov a on mu priložil na rany bylennú masť, ktorú prednedávnom pripravil.

Peter sa im poďakoval za pomoc. Jano sa ho z údivom pýtal, prečo nekričal a prečo ho bili.

Peter odpovedal:

„Ja nikdy nekričím od bolesti. Už od malička premáham strach a bolesť. Títo chalani sa za to na mňa hnevajú a chcú ma zlomiť.“

„Ale to sa im nikdy nepodarí.“

Aj on sa pridával do ich partie a často im bol nápomocný. Jano mu rozprával o strachu to, čo sa naučil od Bena a Peter ho s veľkým údivom počúval.

A tak chodili vo štvorici po lese a zima im ubiehala v chlapčenských dobrodružstvách a vzájomnom priateľstve.

Sem-tam Jano pristihol v sebe akýsi hlas, ktorý mu pripomínal, aby sa mal na pozore pred čiernymi mníchmi. Najprv ho to znepokojovalo, lebo keď sa ho pokúsi nabudúce podrobiť čierny mních, už tu nebude Ben, ktorý by mu pomohol...

Ale potom si spomenul na jeho radu, že sa nemá spoliehať na seba, ani na Bena, ani na nikoho zo svojich priateľov, iba na Stvoriteľa.

To ho uspokojilo.

Jedného dňa ich skoro postihlo veľké nešťastie.

Strom podlomený tuhým mrazom, ktorý musel celú zimu znášať a zaťažovaný novým snehom, čo napadol cez noc sa s veľkým rachotom prelomil, práve keď prechádzali okolo neho.

Kmeň a vetvy privälili Petrovi trup. Našťastie bolo naozaj veľa nového snehu, ktorý zmäkčil trochu strašný úder. Ostatní stihli uskočiť.

Peter ani nemukol, hoci na tvári mu bolo vidno, že veľmi trpí.

Jano sa rozbehol, čo mu sily stačili do dediny, zatiaľ čo Martin a Jakub sa snažili odhŕabať sneh naokolo Petra, aby ho vytiahli.

Len čo vbehol Jano do dediny z plného hrdla volal na ratu. No dospelí chodili nezaujate okolo neho akoby boli hluchí...

Jano bol z toho zúfalý. Priskočil k jednému z chlapcov, čo niesol na pleci riadny kmeň, schytil ho za košeľu priamo

na hrudi a kričal naňho z celej sily:

„V lese mi pridlavilo priateľa, pomôžte!“

No muž sa na neho len pozrel a odsotil ho, až Jano spadol tvárou do záveja.

Skôr ako sa vyčistil oči od snehu mu na plece dopadla mocná ruka.

„Veď ma tak rýchlo ako vieš,“ povedal neznámy chlapec. Jano sa na neho nedôverčivo pozrel, veď bol sotva vyšší

od neho. Chlapec bol síce mohutnej postavy, ale čo spraví s takým mohutným kmeňom?

No Jano nemal na výber a preto sa rozbehol, čo mu sily stačili.

Peter mal už mŕtvolne bledú tvár, keď tam dorazili. Jakub a Martin horúčkovo odhŕňali sneh naokolo, ale

bolo ho príliš veľa.

Neznámy chlapec nezaváhal, skočil do priehlbiny, ktorú vyhrabal Maťo s Jakubom a podoprel ramenom kmeň.

Jano sa s úžasom díval ako sa chlapcovo telo pomaly kúsok po kúsku narovnávalo, až stál vzpriamený a rameno podopíeral obrovský kmeň. Na nič nečakali a vytiahli opatrne Petra z dosahu jeho stromu.

Neznámy mocne trhol ramenom a strom spadol a zaryl sa, aký bol mohutný, do snehu tak, že z neho vytrčal iba kúsok.

Zdvihol opatrne Petra na ruky a odniesol ho do Jakubovho domu. Jakub použil všetky svoje vedomosti, aby ošetril zraneného kamaráta. Dospelí ich len vyhrešili, že nevedia dávať pozor a zakázali im chodiť do lesa.

Neznámy chlapec sa volal Michal. Nevyzeral na to, ale bol ukrutne mocný. A keďže bol ešte dobrosrdečnej povahy, ľudia si o ňom mysleli, že je neškodný. I spriatelil sa s Janom, Jakubom i Petrom, ktorý mu vďačil za svoj život.

Jano ten deň ďakoval Stvoriteľovi za oboch priateľov – zachráneného i novozískaného.

Bolo ich päť a pritom to ostalo. Ostatní chalani sa im vyhýbali a rozprávali si čosi popod nos, keď prechádzali okolo. Priateľom to nevadilo.

Prišiel čas, keď Jano porozprával jedného dňa svojim priateľom o chorobe dospelých, o prekliati tohoto kraja

a o čiernych mníchoch. Chlapci žasli nad tým, čo sa dozvedeli a rozhodli sa, že s tým musia niečo robiť. Chcú, aby z nich vyrástli dospelí, ktorí majú radosť v srdci a prinavrátia ju všetkým ľuďom.

No ani čierni mnísi nezaháľali.

8. SÚBOJ

Jedného mrazivého rána našiel Jano na svojich dverách dýkou prepichnutý list. Rozbalil ho a stípol. Má prísť dnes večer, až výjdu tri hviezdy, ku starému mlynu. Ak nepríde, vyhrážali sa mu smrťou. Podpísaný bol čierny mních.

Bežal to ukázať svojim priateľom a tým veruže tiež nebolo do smiechu. Všetci tam chceli ísť s ním, ale mních ho varoval, že ak nepríde sám, trpko to oľutuje a Jano nechcel vystavovať nebezpečiu svojich priateľov.

Zavrel sa na pôjd a celý deň strávil rozmyšľaním a hraním na píšťalke, čo mu dal Ben.

Pri čítaní listu sa mu do duše zaťali chladné pazúre strachu a nechceli ho pustiť. No čím viac hral svoje veselé melódie a pozeral na krížik, čo mu dal Ben, tým viac sa cítil pokojným. Spomínal na všetko, čo mu Ben povedal.

Iste to nie je náhoda, že si vybrali práve jeho z celej partie. Keby si vybrali Petra, ten by sa im vysmial... Veď ten sa nebojí ničoho.

Tesne pred večerom dobehol za ním Jakub a podal mu do ruky akúsi útlu fľašku so slovami: „Nič sa neboj, navaril som ti bylinný odvar. Keď ho vypiješ, nebudeš sa báť ničoho na svete.“

Jano mu poďakoval, natiahol si baranicu a vyšiel do tmy.

Vonku fúkal chladný vietor a niesol spfšku zamrznutého snehu, ktorý ho nepríjemne pichal do tváre a oslepoval ho. Noc bola oblačná, nebolo vidno ani jednu hviezdu, takže sa nemal podľa čoho orientovať.

Nikde nebolo ani živáčka, ešte aj psy kamsi zaliezli pred tou fujavicou.

Vietor stále silnel a začínalo snežiť. Jano napriek tomu rozoznal v diaľke obrysy zbúraného mlynu. Podvedome sa chytil za krížik. Nepokoj, ktorý spolu s vetrom silnel, ho však neopustil.

Zastal pred mlynom a čakal.

Noc to bola riadne strašidelná. Vietor fičal a mrazil až do špiku kostí. V povetří sa zmietali veľké snehové vločky. Nebolo vidno ani na päť krokov.

Snažil sa započúvať, či nezačujúce bližiace sa kroky, ale bránil mu v tom hukot, ktorý sa z času na čas spustil. Vychádzal akoby spod zeme a Jano si to nevedel vysvetliť.

Ruky skryl pod kabátce a nahmatal hrdlo fľašky s odvarom, čo mu dal Jakub. Otvoril ju a mocná vlna strachu, ktorá v ňom znenazdajky vybuchla, ho prinútila priložiť si ho k ústam.

Sám nevedel, prečo váhal.

Pomaly spustil ruku a vylial pred seba odvar.

Pred ním sa z chuchvalcov snehových vločiek sformovali obrysy postavy. Noc bola taká tmavá, že ho videl len kvôli tomu, že okolo neho výril sneh. Vietor sa však ani nedotkol čierneho plášt'a.

Ako Jano vylial odvar, vstúpil zrazu do neho pokoj a on pozdvihol svoje srdce ku Stvoriteľovi.

Postava mu uprene pozrela do očí a živel okolo nich besnel ešte viac.

Jano videl v obryse kapucne dve žeravé body, ktoré sa mu vpíjali do duše.

Sám sa divil tomu, aký je pokojný. Cítil ako mu niekde v mysli máta niečo slizké, zákerné a zhubné.

Odkrývalo mu to tie najskrytejšie myšlienky, ktoré kedy mal, až došlo na dno jeho mysle.

Jano cítil zlobu, ktorá sálala z mysle čierneho mnícha.

Celý čas myslel na Bena a na jeho posledné slová, že vďaka križu sa opäť po smrti stretnú a myšlienka, že stojí veľmi blízko smrti, ho nevyľakala.

Sám nevedel ako sa to stalo, ale víchor okolo neho odrazu ustal. Čierny mních sklopil zrak a so zúrivým zavŕčaním vytiahol dýku, ktorú mal skrytú v rukáve a vrhol sa s ňou na Jana.

Jano nestihol zareagovať a naprahnúta ruka mierila do jeho srdca.

Zrazu zasvišťali vzduchom úlomky ľadu a zasahovali presne svoj cieľ. Prvý vyrazil z mníchovej naprahnutej ruky dýku, druhý ho zasiahol do hlavy.

Temná postava pod nárazom spadla na zem a stratila plášť i kapucňu.

Pozviechala sa zo zeme a prenaledovaná presne mierenými zásahmi zmizla v tme.

Na zemi ostala ležať fľaška od odvaru, dýka, temné rúcho a akýsi zrolovaný pergamen. Jano ho zodvihol a skryl pod košeľu. A to už dobehli všetci jeho priatelia a napäto na neho civeli. Jano sa na nich pozrel jasným pohľadom a sám nevedel prečo, prišlo mu odrazu smiešno i zasmial sa. Poďakoval za pomoc im a j Bohu, ktorý ho skrze jeho dôveru a priateľov ochránil. Pozbierali veci zo zeme a pobrali sa domov skúmať list, ktorý čierny mních nechal.

Bol napísaný úhl'adným písmom, ale jednotlivé slová nedávali zmysel. Musela v tom byť nejaká šifra. Prehľadali plášť, že či tam nenájdu nejaký ďalší list a naozaj v skrytom vrecku bol schovaný nejaký ďalší pergamen.

Roztočili ho a písmo, ktoré mali pred sebou im zase nedávalo zmysel.

Pozerali bezradne na seba, keď zrazu Jana niečo napadlo a vybral list, ktorý našiel ráno pripichnutý na dverách. Dýka, ktorou bol list pripichnutý na dvere, bola presne taká, ako tá, ktorou ho chcel čierny mních zavraždiť.

Čo bolo však dôležitejšie, list, ktorý našli v čiernom rúchu, mal taký istý počet slov a boli presne tak usporiadané ako na liste z dverí.

Za chvíľu sa im podarilo rozlúštiť šifru a prečítať si tajomný dopis. To, čo sa dočítali, ich šokovalo.

„Dolepodpísaný veľmajster, posielam Tebe, jednému zo štyroch slobodných majstrov, súrnu správu. Páni nás už dlho zneužívali na svoje ciele. Myslia si, že nás majú pod kontrolou, ale nevedia, že štúdiom čiernej knihy sa nám, tým najschopnejším, podarilo vyslobodiť sa spod nadvlády ich mysle.

Ale prišiel čas, keď sa máme oslobodiť úplne spod ich nadvlády.

Nabudúci spln, usporiadávajú štyria páni veľký hon. Je tu pozvané množstvo šľachticov zo susedných krajov. Ako to býva zvykom, po hone bude hostina až do rána.

Dobre vieš, že naši vládcovia budú taký opití, že budú bezvládni.

To si nesmieme nechať ujsť.

Všetkých ich do jedného vyhubíme, zbavíme sa našich panovníkov, ale aj susedných šľachticov a môžeme šíriť našu nadvládu nad myšliami ľudí aj mimo tohoto kraja.

Príď dva dni pred splnom a prines so sebou aj niektoré zo svojich jedov, aby to pánom netrvalo príliš dlho.

Siegfried, veľmajster.

Na druhej strane listu bola podrobná mapka, a na nej vyznačená cesta, ktorou mal čierny mních ísť. O štyri dni bude spln.

Musia zabrániť tomu, aby sa zlo šírilo. A jediný, kto im mohol pomôcť dostať sa do podzemia hradu, bol majster.

Rozhodli sa, že vyrazia hneď zajtra ráno.

9. MAJSTER

Ráno vyrazili na miesto, kde včera Jano odvrátil čierneho mnícha. Sledovali jeho stopy, lebo ak mních príde varovať majstra, skôr ako ta dorazia oni, bude neskoro.

Jano si so sebou zobral čierny plášť a dokumenty pre Majstra, Martin svoj prak a Jakub svoje odvary, Peter svoju odvahu a Michal svoju silu.

Stopy boli zaviate snehom nočnej búrky a preto ich bolo ťažké hľadať.

Jedine Jano ich vedel v naviatom snehu rozoznať. Postupovali pomaly.

Po čase sa stopy začali krúžiť dookola a nakoniec zamierili na tmavý hrad, ktorý sa týčil proti nebu na obzore.

Čierny mních teda stratil smer a vrátil sa domov.

Šľapali horou celý deň a nohy sa im zabárali do snehu, lebo cez noc bol odmák. Raz išiel vpredu jeden, raz druhý a spoločne si prešliapavali cestu. Jakub bol malej postavy a niekedy zapadol do snehu až po pás. Peter ani nemukol, ale bolo vidno ako ho vyčerpáva stále zabáranie sa do snehu.

Michal ich trpezlivo vyťahoval, ak bolo treba a niesol ich cez hlboké záveje.

Sily im však ubúdali príliš rýchlo. Tu vybral Jakub zo svojich odvarov a dal každému vypiť jeden dúšok. Odvar na jazyku páčil, ale po čase im teplo z neho prešlo do celého tela a im sa kráčalo ľahšie.

Okolo obeda každého z nich trápil hlad. Odvar, čo im dal vypiť Jakub síce páčil a zohrieval celé telo vnútorným teplom, ale v bruchu im vytvoril vzduchoprázdno a boli strašne hladní.

Jano s Michalom kráčali vpredu.

Zastali, lebo takto to ďalej už nešlo.

Čakali a zachvíľu sa k nim dovliekol Jakub s Petrom. Martina však nikde nebolo.

Po chvíli ich pochytil nepokoj a začali vyvolávať jeho meno až padal sneh zo stromov.

Za chvíľu prišiel z úplne inej strany ako ho čakali, cez jedno plece mal prehodených dvoch bielych zajacov, cez druhé prak a s úsmevom im vyčítal: „Skoro ste mi ich odplašili.“

Jano s Petrom za chvíľu rozložili oheň a posilnení jedlom sa vybrali ďalej.

Na večer došli do doliny, kde mal žiť majster. Všetci sa skryli v lese, Jano si obliekol čierny plášť, skontroloval, či má správy pri sebe, prežehnal sa a isto vykročil smerom dolu.

Po chvíli zazrel majstrovo obydlie. Bola to obyčajná koliba. Z komína sa valili chuchvalce dymu.

Zhlboka sa nadýchol a zaklopal na dvere.

Dvere sa po chvíli otvorili a majster sa na neho bez slova usmial.

Jano mu úsmev opätovoľ.

Tvárou majstra sa mihol záblesk údivu, ale potom prehovoril:

„Pod' ďalej bratu, aká bola cesta?“

Jano si dával pozor, aby mu nespadla kapucňa a odpovedal, že dobrá.

„Máš pre mňa nejakú správu?“, opýtal sa majster milo.

Bol to mohutný chlap, a čo Jana najviac divilo, mal v očiach tmú i jasno zároveň.

Tvár mal posiatu mnohými vráskami a predsa mu po nej z času na čas preletel úsmev.

Jano mu bez slova podal správu od veľmajstra.

Majster ho posadil a ponúkol ho čajom, ktorý napochytrou uvaril, skôr ako si začal čítať list.

Jano si nevedel spomenúť ako sa to stalo a keď sa prebral v hlave mu trešťalo a bol pevne pripútaný k posteli, na ktorej ležal. Nad ním sa skláňala hrozivá postava veľmajstra.

Jeho oči sa naplnili tmou a vytlačilo z nich svetlo. Zavítali sa do Jana. Ten pocit už poznal. Násilná, nechutná a zhubná vôňa, ktorá mu blúdila myšliou.

Napríck tomu, že mal silné bolesti hlavy a ani nevedel či blúzni, unikal pre tou kradmou, tápajúcou rukou vo svojej myšli.

Nevedel odtrhnúť oči z Majstra. Jeho sila bola ďaleko väčšia ako sila čierneho mnícha v búrke.

Cítil zlobu mysle, ktorá bola dlho spútaná.

Upriamil svoje myšlienky na Bena a spomenul si na jeho jasné, žiarivé oči.

Nevedel si to vysvetliť, ale začal pociťovať nepokoj mysle útočníka.

V jeho myšli Benov hlas hovoril:

„Skôr ako si sa počal v matkinom lone povolal som ťa po mene...“

Jano mal v hlave odrazu jasno.

Cítil biedu mysle, ktorá bola dlho spútaná.

V myšli Ben opakoval: „Povolal som ťa po mene,...,po mene...“

Zrazu nápor ustal a majster odvrátil zrak. Jano pocítil úľavu, hoc hlava mu naďalej trešťala.

V miestnosti nastalo ticho. Vonku ustal vietor.

Jano zachytil v hučaní vlastnej mysle majstrov šepot:

„Dan.“

„Moje meno je Dan,“ šepkali majstrove vyprahnuté pery.

10. PLNOST ČASU

Dan dlho sedel s hlavou zaborenou v dlaniach. Potom si zťažka vydýchol, akoby mu z hrude spadlo ťažké bremeno, ktoré mu celú večnosť bránilo dýchať.

Rozviazal Jana, ospravedlnil sa mu a dal mu nápoj, po ktorom hučanie v hlave ustalo. Jano vstal a zavolať dovnútra svojich priateľov.

Jano sa spýtal majstra, ako je to možné, že vedel, že on nie je pravý posol. Dan na neho s údivom pozrel a vysvetlil mu, že človek, ktorého myseľ je zotročená, sa nevie usmievať.

Všetci čierni mnísi, okrem veľmajstra a štyroch majstrov sú zotročení. Preto mu hneď bolo divné, keď sa na neho usmial obyčajný čierny mních.

Majster bol Janovi zviazaný vďakou a teraz, keď si spomenul, kým bol, kým ho dostihla kliatba tohto kraja, horlil za to, aby bolo zlo odstránené.

Prisľúbil Janovi pomoc a povedal, že hneď ráno vyrazia.

Noc bola pokojná, obloha bola priehľadne čistá a mráz tuho uderil.

Ráno vstali spolu so slnkom a začali putovať. Išlo sa im omnoho lepšie ako včera, pretože sneh cez mrazivú noc zamrzol a pokrývala ho pevná ľadová kôra, takže nohy sa im vôbec nezabárali.

Cestou im majster vysvetlil svoj plán. Temnota prišla do ich kraja skrze čiernu knihu, v ktorej stálo všetko o zákutiach mysle.

Čierny mníš by bez nej časom stratili schopnosť podmaňovať si ľudské mysle. No to by mohlo trvať veľmi dlho. Preto treba odstrániť tak knihu ako aj čiernych mníchov ako aj pánov, ktorí prví začali zotročovať ľudí.

„Cez noc som namiešal odvar, ktorý spôsobí, že nech je človek akokoľvek opitý, po jeho vypití hneď vytriezve,“ povedal Dan.

„Veľmajster mi píše, že mám so sebou doniesť nejaké jedy, keby páni boli triezvi príliš dlho. No namiesto jedu im podá tento odvar a oni vytriezvejú. Čierny mníš ich vtedy napadnú a oni sa pohubia navzájom.“

„Je tu však jeden háčik. Do podzemia sa musíme vypraviť všetci, aby sme, keď mnísi vpadnú do miestnosti, kde budú hodovať páni, uzatvorili naraz všetky cesty, aby ani jeden neunikol.“

Podzemie hradu bolo veľké a málokto ho poznal tak dobre ako Dan. Dan im preistotu rukou nakreslil do snehu obrys hradu a znázornil všetky ústia, ktorými sa mohli dostať do podzemia.

Jano si náčrtok vryl hlboko do pamäti.

Na večer sa priblížil ku hradu a jeho temná silueta sa črtala v odleskoch zapadajúceho slnka. Zasnežené pláne sa ponorili do tajuplného červenkastého odtieňa a vzduch sa naplnil zvláštnou vôňou.

Potom na krajinu padla tma a na oblohu vystúpil mesiac.

Bol spln.

Janovi to pripadalo, že to už raz niekde videl, len si nemohol spomenúť kde.

Okľukou obišli hrad a blížili sa k jednému z tajných vchodov. Bola to veľká puklina v skale, ktorá zvonku vyzerala, že je hlboká nanajvýš dva metre.

No keď do nej človek vstúpil pokračovala hlbšie dovnútra kopca, na ktorom stál hrad.

Dan dúfal, že sa ňou nepozorovane dostanú do podzemia hradu, tam niekde v tmavom kúte nechá chlapcov čakať, sám pôjde za veľmajstrom a odovzdá mu odvar.

Potom, keď nadíde čas, majster sa nepozorovane vytratí a privedie chlapcov, ktorí mu pomôžu zabarikádovať všetky dvere do miestnosti, kde budú znepriatelený mníš a páni.

No tento plán im nevyšiel. Hneď ako vstúpili do trhliny v skale, zbadali v diaľke horiacu fakľu, ktorá sa rýchlo približovala.

Chlapci skočili ako jeleň von a skryli sa za snehové záveje.

Počuli ako sa Dan s niekým zdraví a potom sa hlasy začali vzdialovať. Čo bolo najhoršie pri vchode zostala stráž s fakľou.

Odplazili sa späť a chvíľu sa radili, čo budú robiť. Nakoniec sa dohodli, že obídu hrad a pokúsia sa dostať dnu jedným z vchodov, ktoré im Dan nakreslil rukou do snehu.

„Čo ak aj tam bude stráž s fakľou,“ spýtal sa s obavou v hlase Jakub.

„Musíme to skúsiť,“ odvetil Jano.

Jano sa sústredil na obraz, ktorý si zapamätal a viedol chlapcov tmou. Keď obišli hrad, zahol do jednej skalnej rozsadliny a opatrne sa približoval k skalnej stene.

Už si takmer prestával veriť, že to nájde, ale našťastie mesiac svietil jasným svetlom a nakoniec zbadali v skalnej stene vchod.

Nevedeli, či to bola náhoda, alebo zámer, či Dan o tom vedel, alebo nie, ale pred vchodom ležal veľký balvan a zabraňoval im vstúpiť.

Chlapci vedeli, že je to ich jediná nádej. Pri ostatných vchodoch isto bude stráž, ako pri prvom, ale tu, keď si čierni mnísi myslia, že vchod je zavalený, stráž určite nebude.

Michal povedal, len nech to nechajú naňho a vysúkal si rukávy. Podrepol si a oboma rukami oblapil kameň, ktorý im stál v ceste. Chvíľu sa zdalo, že jeho námaha bude márna. Jano videl pri nejasnom svetle mesiaca, ako mu na krku navreli žily a ako Michal zavrel oči. Nebolo možné, aby jeden človek odvalil taký kameň.

Práve sa chystal priskočiť mu na pomoc, keď niečo prasklo a kameň sa začal kúsok po kúsok hýbať zo svojho miesta. Zdalo sa im, že to trvá večnosť, a že Michal hádam primázol k tomu kameňu.

Nemohli uveriť vlastným očiam, keď Michal po čase odstúpil a za ním sa černela úzka štrbina do podsvetia hradu.

Mišo zťažka oddychoval a nohy mu povolili a on sa bezvládne zviezol na sneh. Chalani mu priskočili na pomoc, ale bola to našťastie len chvíľková slabosť a za chvíľu stál opäť na nohách a dlaňou si hnul čelo.

Cesta do podzemia hradu bola voľná. No chodba bola tmavá, že si nevideli ani pod nohy. Jano išiel prvý a šmátral pred sebou neistou rukou.

Skoro by povedal, že to bola náhoda, keď rukou nahmatal nejakú priehľbinu v skale. Vnútri boli staré zaprášené fakle. Vedel, že náhoda neexistuje a preto poďakoval nebu, že sa o nich stará.

Zapálili fakľu a opatrne postupovali zaprášenými chodbami. Niekedy zastali a načúvali, či niečo nepočuť. No panovalo tu mŕtve ticho.

Chodba na Janov údiv klesala stále hlbšie a hlbšie. Nevedel si vysvetliť ako to je možné, veď keď vstupovali do chodby, hrad bol vysoko nad nimi.

Zrazu ich oviol závan čerstvého vzduchu a chodba sa rozšírila. Steny ustúpili dozadu, takže svetlo fakle na ne už nedosvietilo. Opatrne postupovali priamo vpred, keď zrazu zbadali, že pred nimi je priepasť. Svetlo fakle nedosvietilo na jej dno a Jano aj tak radšej nechcel vedieť, aká je priepasť hlboká.

Chodba pokračovala na druhej strane a bola zakrytá padacím mostom. Ak by sa im nejako podarilo spustiť most poľahky by sa po ňom dostali na druhú stranu. Prehľadali všetko naokolo, no nenašli žiaden mechanizmus, ktorý by z tejto strany ovládal padací most.

Chvíľu bezradne stále pred priepasťou, keď tu si Peter všimol podivného výčnelku na skalnej stene, kúsok naľavo od mosta.

Ukázal ho Martinovi, ten pohľadal v tme vhodný kameň, vsadil ho do svojho praku a mocným trhnutím zasiahol výčnelok. Ten sa posunul o kúštiček dovnútra steny a padací most sa zachvel.

Ďalšie presné zásahy vtlačili skalný výčnelok úplne do steny a most sa začal pomaly spúšťať nadol.

Reťaze, ktoré ho držali, boli staré a nepríjemne vŕzgali. Zvuk sa širil tichom podzemia a drásal im uši. Keď rachot ustal dlhú chvíľu ostali v tichosti a počúvali, či sa niekto neblíži. Kdesi nad nimi vŕzli nejaké dvere. Vedeli, že sa musia poponáhľať.

Opatrne prešli po starom moste. Niektoré jeho trámy boli riadne sprachnivené a tak si museli dávať pozor, kde stúpnu. Keď už boli na druhej strane, rýchlo postupovali ďalej.

Chodba ústila do miestnosti, v ktorej bolo podivné vlhko. Keď zbadali na pôde zbytky starého vedra a okrúhly otvor na strope, z ktorého visela reťaz, pochopili, že sú na dne akejsi studne.

Iného východu z miestnosti nebolo. To im vyhovovalo, aspoň ich tu nik nenájde. Uložili sa na suché miesta a zotrvali v tichosti. Niekde zhora sem-tam nejasne zaznel nejaký spev, alebo nejaký opitý hlas čosi vykrikoval.

Kedy majú vyjsť hore, aby pomohli Danovi? (hra na odhad času)

Vedeli, že stratili veľa času obchádzaním hradu, odvaľovaním kameňa a spúšťaním padacieho mosta. A ako dlho im bude trvať, kým sa vyšplhajú po reťazi hore studňou? Ako hlboko vlastne sú?

Rozhodli sa, že nebudú zaháľať a dostanú sa hore do hradu a tam vyčkajú na príhodnú chvíľu.

Ako prvý sa hore starou studňou vyšplhal Michal. Jeho silné ruky zručne ručkovali hore reťazou a za chvíľu im zmizol z dohľadu. Po čase sa reťaz prestala kývať a na cestu hore studňou sa vybral ďalší z chlapcov.

Mišo ťahal reťaz svojimi silnými rukami nahor, takže sa im liezlo lepšie.

Jano išiel ako posledný. Reťaz bola hrozne dlhá a Jano si myslel, že ho skrehnuté ruky už neudržia, keď zbadal tmavý okraj studne a štyri páry rúk, ktoré ho poľahky vytiahli nahor.

Boli v akejsi tmavej komore, ktorá mala jediné dvere, ktoré bezpochyby viedli do kuchyne, lebo sa z nich hrnula taká vôňa, že chlapci sa hneď všetci chytali za brucho, ako si uvedomili, že celý deň nič nejedli.

Čupeli po tichu v tme, keď zrazu začuli z kuchyne známy hlas. Bol tam Dan a potichu niečo vysvetľovať. Po chvíli bolo počuť slabé cinkanie, akýchsi fľaštičiek a chlapci pochopili, že teraz je ten okamih, keď čierni mnísi podávajú pánom domnelý jed.

Možnože v kuchyni za tými dverami je sám veľmajster...

Pripravili sa a počúvali so zatajeným dychom, čo sa bude diať. V kuchyni sa otvorili akési dvere a bolo počuť spev a krik veselíciach sa pánov. Mnohí z nich veruže boli riadne napitý.

Potom bolo počuť zvuk cinkajúcich čias a výkrikov na zdravie a zároveň bolo počuť dupot mnohých nôh a prvé zlostné výkriky.

Chalani nelenili a vbehli do kuchyne. Tam stál Dan a zväzoval dvoch kuchárov. Dan im rýchlo ukázal na druhé dvere na pravej strane. Sám skočil ku dverám, ktoré viedli do miestnosti, kde sa hodovalo a začal pred ne sťahovať kusy nábytku.

Vnútri miestnosti sa rozpútal ukrutný boj. Bolo počuť rinčanie taseňých zbraní a výkriky ranených.

Chlapci vybehli ako vietor druhými dverami a obehávali miestnosť zvonku a zatarasovali za radom všetky dvere.

Na dvere, ktoré len-len, že stihli zaistiť, dopadalo množstvo úderov. Bežali k ďalším a ďalším.

Zvnútra miestnosti sa ozýval krik, nadávky, treskot rozbíjaného nábytku, rinčanie mečov, stonanie ranených a krik umierajúcich.

Keď dobehli k posledným dverám, našli ich otvorené. Boj vnútri ustal a Jano takmer zmeravel, keď nazrel do miestnosti. Všade ležali mŕtve telá, niektoré sa ešte krčovito triasli, mnohé so zarytou vytrvalosťou zvierali mŕtveho nepriateľa.

Vyzeralo to, akoby izbou prešiel anjel smrti a nikoho neušetřil.

No niekomu sa predsa len podarilo uniknúť poslednými dverami, lebo boli otvorené a Martin našiel stopu krvi na chodbe.

Dobehol k nim Dan. Keď pochopil, že niekto len predsa unikol, vykřikol: „Kniha!“ A rozbehol sa ku schodišťu. Viedlo dole do podzemia. Chlapci ho nasledovali a utekali dole schodmi, čo im sily stačili.

Podivili sa tomu, aký rýchly bol Dan pri svojom veku. Jeho chrbát sa im mihal pred očami ako utekali bludiskom tmavých chodieb.

Nakoniec vbehli do veľkej miestnosti, ktorá mala po obvode vytesané malé cely, v ktorých žili čierni mnísi. V strede miestnosti stál stojan z čierneho mramoru.

Bol prázdny.

Dan a chlapci ostali bezradne stáť. Tak predsa sa podarilo niekomu uniknúť a zobrať knihu, ktorá bola pôvodcom všetkého zla...

Ako tam tak bezradne stáli, zrazu začuli za sebou akýsi šuchot. Otočili sa, akoby na nich

bol niekto vystrelil.

Oproti nim stála postava v čiernom plášti a pod pazuchou držala veľkú čiernu knihu.

„Veľmajster,“ povedal cez zaťaté zuby Dan.

„Zradca!“, vyštekol mocným hlasom zo seba mních.

Jano napál všetky svaly ku skoku.

Martin siahol po kameni, ale veľmajster bol rýchlejší.

Nepredstaviteľne rýchlym pohybom vrhol na Dana dýku, ktorú mal ukrytú v dlani.

Jano skočil pred starca a dýka ho zasiahla do hrude.

Martin vrhol z roztočeného praku kameň a ten zasiahol veľmajstra do čela. Ten sa zviezol na zem a vypustil z mŕtvych rúk knihu.

Jana odhodil prudký náraz dýky dozadu a padal. Dan ho zachytil do náruče a opatrne ho položil na zem.

Dýka ho zasiahla napravo oľ srdca. Z úst mu tiekla krv.

„Zničte tú knihu...“šepol.

„Áno,“ potvrdil tichým hlasom Dan.

Janovi sa zatvorili oči a posledné, čo videl, boli jeho priatelia, ktorí sa nad ním skláňajú.

Potom ho obostrela tma.

Nevedel ako dlho ležal v mrákotách. Keď sa prebral pozeral sa zhora na celý kraj a videl, že na hrade vlaje biela vlajka.

Videl do každého domu a jeho srdce sa radovalo, keď videl, že ľudia mali opäť slobodnú myseľ.

Videl dospelého muža ako si na kolenách nadhadzuje svojho malého synčeka a videl ženu ako sa usmieva spoza pece na svoju rodinku, ktorá nedočkavo čaká pri stole.

Videl mládencov ako spolu zápasia na lúke a dievčence ako pletú z kvetín vence a ľúbezne si pritom spievajú.

Videl starcov ako spokojne sedia na verandách domov a sledujú život okolo seba a videl stareny ako s láskou pripravujú pre vnúčence chlieb.

Videl do srdca každého človeka a videl, že dobro v nich víťazí.

Potom ho obostrela tma. Niekto ho chytil za ruku a akýsi známy hlas, ktorý nosil v sebe celý život mu povedal: „Nik nemá väčšej lásky ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov.“

Postava, ktorá ho viedla za ruku, ho viedla ku svetlu, ktoré bolo v diaľke.

Ako svetlo silnelo, rozpoznal vo svojom sprievodcovi Bena.

Kráčali spolu ku svetlu a svetlo, v ktorom nebolo miesta pre tmú, ich prijalo za svojich.